

ภาคผนวก ค

ข้อมูลการสัมภาษณ์

ข้อมูลการสัมภาษณ์

การดำเนินงานวิจัยของผู้วิจัยครั้งนี้ ได้ทำการสัมภาษณ์เชิงลึกกับบุคลากรของสำนักบริการเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ จำนวน ๒๒ คน จำแนกเป็น ผู้บริหาร หัวหน้าฝ่าย หัวหน้างาน/ศูนย์ และบุคลากรปฏิบัติงาน โดยใช้เครื่องมือสำหรับสัมภาษณ์ที่ใช้เป็นต้นแบบ (ผ่านการประเมินและรับรองโดยผู้ทรงคุณวุฒิ) แบ่งเป็น ๓ ตอน ดังนี้

ตอนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ ๒ ความคิดเห็นในการนำหลักทฤษฎี ๔ ไปใช้ในการทำงานของบุคลากรสำนักบริการเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ตอนที่ ๓ ข้อเสนอแนะแนวทางการประยุกต์ใช้หลักทฤษฎีในการทำงานของบุคลากรสำนักบริการเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

หลังจากนำเครื่องมือต้นแบบทำการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้นำไปบันทึกลงโปรแกรมประมวลผล สรุปได้ดังนี้

ตอนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไป (จากกลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์จำนวน ๒๒ คน)

๑. เพศ

ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง และรองลงมาคือ เพศชาย ดังตารางต่อไปนี้

เพศ	ร้อยละ
ชาย	๔๐.๙
หญิง	๕๙.๑

๒. อายุ

ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง ๓๑-๔๐ รองลงมา ได้แก่ ช่วงอายุระหว่าง ๔๑-๕๐ ปี ๕๑-๖๐ ปี และ ต่ำกว่า ๓๐ ปี ตามลำดับ ดังตารางต่อไปนี้

อายุ	ร้อยละ
ต่ำกว่า ๓๐ ปี	๔.๒
๓๑-๔๐ ปี	๖๒.๕
๔๑-๕๐ ปี	๒๕.๐
๕๑-๖๐ ปี	๘.๓

๓. วุฒิการศึกษา

ผู้ให้การสัมภาษณ์ส่วนใหญ่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาโท และรองลงมาเป็น ระดับปริญญาตรี และปริญญาเอก ตามลำดับ ดังตารางต่อไปนี้

วุฒิการศึกษา	ร้อยละ
ปริญญาตรี	๔๑.๗
ปริญญาโท	๕๔.๒
ปริญญาเอก	๔.๑

๔. ประสบการณ์การทำงาน

ผู้ให้การสัมภาษณ์ส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการทำงานมากที่สุดในช่วงระหว่าง ๖-๑๐ ปี คือ และรองลงมาเป็น มีประสบการณ์การทำงานระหว่าง ๑๑-๒๐ปี และ ๒๑ ปี ขึ้นไป ตามลำดับ ดังตารางต่อไปนี้

ประสบการณ์การทำงาน	ร้อยละ
๑-๕ ปี	๐
๖-๑๐ ปี	๔๑.๗
๑๑-๒๐ปี	๓๗.๕
๒๑ ปี ขึ้นไป	๒๐.๘

๕. ตำแหน่งงาน

ผู้ให้การสัมภาษณ์ส่วนใหญ่เป็นบุคลากรปฏิบัติงาน (พนักงานมหาวิทยาลัย) มากที่สุด รองลงมาเป็น ตำแหน่งหัวหน้าฝ่าย ผู้บริหาร และหัวหน้างาน/ศูนย์ ตามลำดับ ดังตารางต่อไปนี้

ตำแหน่งงาน	ร้อยละ
ผู้บริหาร	๑๑.๘
หัวหน้าฝ่าย	๑๔.๒
หัวหน้างาน/ศูนย์	๗.๓
บุคลากรปฏิบัติงาน	๖๖.๗

**ตอนที่ ๒ ความคิดเห็นในการนำหลักจรรยาบรรณ ๔ ไปใช้ในการทำงานของบุคลากรสำนัก
บริการเทคโนโลยีสารสนเทศ**

ผู้วิจัย ได้สัมภาษณ์โดยใช้เครื่องมือเป็นต้นแบบในการเข้าพบกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก โดยมี
ข้อสรุป ดังนี้

การใช้หลักจรรยาบรรณ ในการทำงาน	มากที่สุด (ร้อยละ)	มาก (ร้อยละ)	ปานกลาง (ร้อยละ)	น้อย
หลักสี่จะ (ความซื่อสัตย์)				
๑. ความจริงใจต่อหน้าที่ คือ มีหน้าที่อะไรก็ ทำหน้าที่นั้นให้ดีที่สุด	๖๙.๖	๓๐.๔	-	-
๒. ความจริงใจต่อการทำงาน คือ ได้รับ มอบหมายงานอะไรมาก็ตั้งใจทำให้ดีที่สุด แม้ว่างานนั้นจะไม่ใช่งานที่สำคัญ	๖๐.๙	๓๙.๑	-	-
๓. ความจริงใจกับเวลา คือ ใช้เวลาให้เป็น ประโยชน์และคุ้มค่ามากที่สุด	๓๑.๘	๕๔.๕	๑๓.๖	-
๔. ความจริงใจต่อบุคคล คือ คบกับใคร ก็ต้องมีความจริงใจต่อคนอื่นอย่าง สม่ำเสมอ ไม่ใช่คบเพื่อหวังผล ประโยชน์	๖๐.๙	๓๔.๘	-	-
๕. ซื่อตรงต่อความดี คือ จะทำอะไรก็ตาม จะต้องมีคุณธรรมอยู่เสมอ ไม่ทำให้คนอื่น ได้รับความเดือดร้อน	๖๕.๒	๒๖.๑	๘.๗	

จากตาราง ผลการสัมภาษณ์ พบว่า การนำหลักจรรยาบรรณ ๔ ไปใช้ในการทำงานตาม
หลักสี่จะ (ความซื่อสัตย์) ระดับมากที่สุด คือ ความจริงใจต่อหน้าที่ คือ มีหน้าที่อะไรก็ทำหน้าที่นั้น
ให้ดีที่สุด ซื่อตรงต่อความดี คือ จะทำอะไรก็ตาม จะต้องมีความดีอยู่เสมอ ไม่ทำให้คนอื่นได้รับความ
เดือดร้อน จริงใจต่อการทำงาน คือ ได้รับมอบหมายงานอะไรมาก็ตั้งใจทำให้ดีที่สุด จริงใจต่อบุคคล คือ
คบกับใคร ก็ต้องมีความจริงใจต่อคนอื่นอย่างสม่ำเสมอ ไม่ใช่คบเพื่อหวังผลประโยชน์ รองลงมาคือ
ความจริงใจกับเวลา คือ การใช้เวลาให้เป็นประโยชน์และคุ้มค่า ตามลำดับ

การใช้หลักธรรมาธรรม ในการทำงาน	มากที่สุด (ร้อยละ)	มาก (ร้อยละ)	ปานกลาง (ร้อยละ)	น้อย
หลักธรรมา (การข่มใจ)				
๑. พัฒนาเปลี่ยนแปลงความคิดจิตใจตนให้มีความใฝ่รู้ในความเจริญก้าวหน้า แก้ไขปัญหาด้วยสติและเหตุผล	๕๒.๒	๓๔.๘	๑๓.๐	
๒. ทนลำบาก หมายถึง ความทุกข์เวทนา อันเกิดจากโรคภัยไข้เจ็บและเอาชนะความเจ็บป่วยของตนเองได้	๔๓.๕	๓๐.๔	๒๖.๑	
๓. ทนเจ็บใจ มีความอดกลั้น เข้มแข็ง เมื่อมีอารมณ์ใดๆ มากกระทบ ก็ไม่แสดงออกมา	๓๔.๘	๓๐.๔	๒๖.๑	๘.๗
๔. ทนตรากตรำ หมายถึง ความร้อน หนาว ความหิว (หิวก็กิน กระจายก็ดื่ม) เสร็จแล้วก็รับทำงานต่อไปจนเสร็จ	๓๙.๑	๓๙.๒	๒๑.๗	
๕. การรู้จักพอใจในสิ่งที่ตนเองมี ตั้งสติ และให้อภัย ควบคุมตนเอง ทำใจให้หนักแน่น อยู่เสมอ	๓๙.๑	๓๙.๒	๒๑.๗	

จากตาราง ผลการสัมภาษณ์ พบว่า การนำหลักธรรมาธรรม ๕ ไปใช้ในการทำงานตามหลักธรรมา (ความข่มใจ) พบว่า ระดับมากที่สุด คือ มีการพัฒนาเปลี่ยนแปลงความคิดจิตใจตนให้มีความใฝ่รู้ในความเจริญก้าวหน้า แก้ไขปัญหาด้วยสติและเหตุผล ทนลำบาก หมายถึง ความทุกข์เวทนา อันเกิดจากโรคภัยไข้เจ็บและเอาชนะความเจ็บป่วยของตนเองได้ ทนเจ็บใจ มีความอดกลั้น เข้มแข็ง เมื่อมีอารมณ์ใดๆ มากกระทบ ก็ไม่แสดงออกมา รองลงมาพบว่า มีระดับความอดทนตรากตรำ หมายถึง ความร้อน หนาว ความหิว (หิวก็กิน กระจายก็ดื่ม) เสร็จแล้วก็รับทำงานต่อไปจนเสร็จ และ การรู้จักพอใจในสิ่งที่ตนเองมี ตั้งสติ และให้อภัย ควบคุมตนเอง ทำใจให้หนักแน่นอยู่เสมอ ตามลำดับ

การใช้หลักธรรมาธรรม ในการทำงาน	มากที่สุด (ร้อยละ)	มาก (ร้อยละ)	ปานกลาง (ร้อยละ)	น้อย
หลักขั้นที่ ๑ (ความอดทน)				
๑. ความอดทนต่อความลำบากตรากตรำใน การทำงาน ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค	๕๖.๕	๒๖.๑	๑๗.๔	
๒. ความอดทนต่อความเจ็บใจ คือ อดทนต่อ การกระทบกระเทือนทำให้เจ็บอกเจ็บใจ และทำงานอย่างเต็มที่ตามศักยภาพที่ตน มี เพื่อประโยชน์สูงสุดต่อหน่วยงาน	๔๓.๕	๓๐.๔	๒๑.๗	
๓. ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความอดทน ซื่อสัตย์ ตรงต่อเวลา	๔๓.๕	๓๐.๔	๒๑.๗	
๔. อดทนต่ออำนาจกิเลส คือ การไม่เอาแต่ ใจตนเองรับฟังผู้อื่น	๖๕.๒	๒๑.๗	๑๓.๐	
๕. รับผิดชอบ รู้จักแบ่งเวลา ขยันหมั่นเพียร ในการทำงานที่ได้รับมอบหมาย	๔๗.๘	๓๔.๘	๑๗.๔	

จากตาราง ผลการสัมภาษณ์ พบว่า การนำหลักธรรมาธรรม ๔ ไปใช้ในการทำงานตามหลักขั้นที่ ๑ (ความอดทน) พบว่า ระดับมากที่สุด คือ มีความอดทนต่ออำนาจกิเลส คือ การไม่เอาแต่ใจตนเองรับฟังผู้อื่น รองลงมาคือ มีความอดทนต่อความลำบากตรากตรำในการทำงาน ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค มีความรับผิดชอบ รู้จักแบ่งเวลา ขยันหมั่นเพียรในการทำงานที่ได้รับมอบหมาย มีความอดทนต่อความเจ็บใจ คือ อดทนต่อการกระทบกระเทือน ทำให้เจ็บอกเจ็บใจ และทำงานอย่างเต็มที่ตามศักยภาพที่ตนมี เพื่อประโยชน์สูงสุดต่อหน่วยงาน และอดทนต่ออำนาจกิเลส คือ การไม่เอาแต่ใจตนเองรับฟังผู้อื่นตามลำดับ

การใช้หลักทวารวาทธรรม ในการทำงาน	มากที่สุด (ร้อยละ)	มาก (ร้อยละ)	ปานกลาง (ร้อยละ)	น้อย
หลักจาละ (ความเสียสละ โปรงใส)				
๑. เสียสละ แบ่งปันสิ่งของๆ ตน และมีน้ำใจ ช่วยเหลือเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อผู้อื่น	๕๒.๒	๓๔.๘	๑๓.๐	
๒. เสียสละเวลาส่วนตน พร้อมทั้งจะรับฟัง ความทุกข์ ความคิดเห็นและความ ต้องการของผู้อื่น	๕๒.๒	๓๙.๑	๘.๗	
๓. เสียสละความสุขสบายและผลประโยชน์ ส่วนตน เพื่อช่วยเหลือผู้อื่น ฝึกตนให้เป็น ผู้ให้มากกว่าผู้รับ	๔๓.๕	๓๙.๑	๑๗.๔	
๔. เสียสละ แบ่งปันกันกิน แบ่งปันกันใช้ รวมทั้งการทำบุญให้ทาน ฝึกตนให้เป็น ผู้ให้มากกว่าผู้รับ	๔๗.๘	๓๐.๔	๒๑.๗	
๕. สละอารมณ์ หมายถึง ไม่ผูกโกรธ ไม่ พยาบาท ผู้อื่น คิดในแง่ดี เอาใจเขามาใส่ ใจเรา	๓๙.๑	๓๔.๘	๒๑.๗	

จากตาราง ผลการสัมภาษณ์ พบว่า การนำหลักทวารวาทธรรม ๔ ไปใช้ในการทำงานตามหลักจาละ (ความเสียสละ) พบว่า ระดับมากที่สุด คือ มีความเสียสละ แบ่งปันสิ่งของๆ ตน และมีน้ำใจช่วยเหลือเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อผู้อื่น และ มีความเสียสละเวลาส่วนตน พร้อมทั้งจะรับฟังความทุกข์ ความคิดเห็นและความต้องการของผู้อื่น รองลงมาคือ มีความเสียสละ แบ่งปันกันกิน แบ่งปันกันใช้ รวมทั้งการทำบุญให้ทาน ฝึกตนให้เป็นผู้ให้มากกว่าผู้รับ เสียสละความสุขสบายและผลประโยชน์ส่วนตน เพื่อช่วยเหลือผู้อื่น ฝึกตนให้เป็นผู้ให้มากกว่าผู้รับ และ สละอารมณ์ หมายถึง ไม่ผูกโกรธ ไม่พยาบาท ผู้อื่น คิดในแง่ดี เอาใจเขามาใส่ใจเรา ตามลำดับ

ผลสรุปพบว่า โดยภาพรวมของความคิดเห็นในนำหลักทวารวาทธรรม ๔ ไปใช้ในการทำงาน ในด้าน สัจจะ (ความซื่อสัตย์) ทมะ (ความข่มใจ) ขันติ (ความอดทน) และจาละ (ความเสียสละ) มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีเพียง ๒ ด้าน ที่อยู่ในระดับมาก ได้แก่ หลักสัจจะ ขาดความจริงใจกับเวลา และ ด้านทมะ ขาดทนต่อความตรากตรำ คือ ทนต่อความร้อน หนาว หิว การทำงานต่อให้เสร็จตามกำหนด ขาดการรู้จักพึงพอใจในสิ่งที่ตนมี ตั้งสติ และให้อภัย ไม่หนักแน่น

ซึ่งเมื่อพิจารณาแล้ว การปฏิบัติตามหลักธรรมาธรรมมีควรขาดข้อใดข้อหนึ่งอันจะส่งผลให้การดำเนินชีวิตในองค์กร ในครอบครัว และการทำงานไม่ประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้

ตอนที่ ๓ ข้อเสนอแนะแนวทางการประยุกต์ใช้หลักธรรมาธรรมในการทำงานของบุคลากรสำนักบริการเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

จากการสัมภาษณ์เพื่อทราบแนวทางการประยุกต์ใช้หลักธรรมาธรรมในการทำงานของสำนักบริการเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยกลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์เห็นพ้องตรงกันว่า ควรประยุกต์ใช้หลักธรรมาธรรมในการทำงานทุกเวลา ทุกสถานการณ์ และนอกจากนี้ มีประเด็นสำคัญที่เห็นว่ามีควมจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับการปฏิบัติตามหลักธรรมาธรรมเพื่อการทำงานที่มีประสิทธิภาพ จำแนกได้ดังนี้

ข้อเสนอแนะ ด้านสัจจะ (ความซื่อสัตย์)

ถนอมพร เลาหจรัสแสง : ควรประยุกต์ใช้หลักสัจจะ (ความซื่อสัตย์) ในการทำงานตลอดเวลา โดยเฉพาะเวลาที่ไม่มีผู้ใดควบคุมการทำงาน ควรมีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมายและทำให้สำเร็จตรงตามเป้าหมาย วัตถุประสงค์และระยะเวลาที่กำหนด ไม่ปล่อยปละละเลยสิ่งที่เป็นนโยบายสำคัญ

สุรวิทย์ วงษ์ชัยวัฒน์ : การประยุกต์ใช้หลักสัจจะ หรือความซื่อสัตย์ ในการทำงาน ควรจะนำมาใช้ในการทำงานอยู่เป็นประจำ และในทุกสถานการณ์ โดยจะต้องซื่อสัตย์ทั้งต่องานในหน้าที่ ซื่อสัตย์ต่อตนเอง และซื่อสัตย์ต่อบุคคลอื่นที่ร่วมงานกัน หรือ ติดต่อประสานสัมพันธ์กัน ซึ่งหลักธรรมนี้ ไม่เพียงแต่จะใช้เฉพาะการทำงานเท่านั้น ยังสมควรที่ทุกคนจะต้องมีและถือเป็นแนวทางปฏิบัติในการดำรงชีวิตประจำวันอย่างสม่ำเสมอ และตลอดเวลา

ดวงเดือน อุปนันท์ : การประยุกต์ใช้หลักสัจจะนี้จะต้องทำงานทั้งที่ได้รับมอบหมายและไม่ใช่งานมอบหมายโดยตรงให้ดีที่สุด ใช้เวลาให้เป็นประโยชน์และคุ้มค่ามากที่สุด นอกจากนี้ หลักสัจจะ นอกจากจะเกี่ยวข้องกับการทำงานมาแล้ว ยังต้องเกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างกันซึ่งต้องอาศัยความจริงใจ หากขาดความจริงใจที่ดีต่อกัน ความซื่อสัตย์ต่อกันแล้ว ก็จะหาความเชื่อมั่น เชื่อถือไม่ได้แม้แต่คนเดียว หรือเมื่อหากมีความจริงใจก็ถือว่าได้รับความไว้วางใจ และจะส่งผลต่อหน้าที่การงานในอนาคตอีกด้วย ซึ่งถือว่าเป็นเรื่องสำคัญไม่น้อยทีเดียวหลักสัจจะมาใช้ทั้งต่องานในหน้าที่ของตน

สุวิน ค่อมคำพันธุ์ : จะต้องซื่อสัตย์ต่อตนเองและซื่อสัตย์ต่อบุคคลอื่นที่ร่วมงานกัน ไม่นำความลับของข้อมูลส่วนบุคคลไปเปิดเผย ไม่ล้วงลึกถึงข้อมูลส่วนบุคคลของบุคคลอื่น หรือ แม้กระทั่งการติดต่อประสานงานกัน ความสัมพันธ์กัน ซึ่งหลักธรรมนี้ ไม่เพียงแต่จะใช้เฉพาะการทำงานเท่านั้น ยังสมควรที่ทุกคนจะต้องมีและถือเป็นแนวทางปฏิบัติในการดำรงชีวิตประจำวันอย่างสม่ำเสมอ

จาริตา ประทีปะเสน : บุคลากรจะต้องไม่คดโกง ฉ้อโกง รักษาระเบียบวินัย และ เมื่อมีช่องว่างที่ทำให้เกเลสเข้ามา หรือมีสิ่งยั่วยุให้เกิดกิเลส ควรใช้สติคิด ไตร่ตรอง ผลลัพธ์อันอาจจะเกิดขึ้น หากได้มีอารมณ์คล้อยตามกิเลสนั้น ซึ่งสติจะทำให้หยุดกิเลสได้ สิ่งสำคัญที่สุดคือ ความสัมพันธ์ระหว่างกันจะต้องมีความจริงใจเป็นฐาน ถ้าขาดความจริงใจต่อกัน คือ หลอกหลวงกันนั่นเอง และถ้าขาดสัจจะคือความจริงใจแล้ว ทุกอย่างจะอ่อนแอไปหมด เพราะฉะนั้นความจริงใจจึงเป็นรากฐานของการดำเนินชีวิต ต้องมีในตัวบุคคลทุกคน เมื่อเริ่มด้วยความจริงใจ ความซื่อสัตย์ก็จะตามมา เมื่อมีความจริงใจแล้ว ก็จะแสดงออกมาให้เห็นทั้งทางวาจาจริง กระทำจริง คือ พูดอะไรออกไป ก็ให้ทำตามทีพูด ไม่ใช่ปล่อยให้ลืมหืมหรือปล่อยเลยตามเลย ช่วงระหว่างเวลาทำงาน ไม่เอางานส่วนตัวมาทำในที่ทำงาน หรือใช้สิ่งของหรือวัสดุสำนักงาน เพื่อใช้ในประโยชน์ส่วนตัว และควรจะเป็นทุกเวลา ทุกสถานการณ์เพราะความซื่อสัตย์ควรมีในตัวบุคคลทุกที่ทุกเวลา

โอภาส หมื่นแสน : หลังจากที่ได้รับมอบหมายให้ทำงานและรับปากว่าจะทำงานให้เสร็จตามเวลา ก็ต้องทำให้สำเร็จเสร็จสิ้นตามกำหนด ไม่เกี่ยงงาน ซื่อสัตย์ต่องานที่ทำให้เต็มความสามารถ

วันเพ็ญ สุรินตะ : เมื่อมีหน้าที่อะไรก็ให้ตั้งใจทำหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายอย่างดีที่สุด ไม่ผลัดวันประกันพรุ่ง ความจริงใจต่องาน เช่น รับปากว่าจะทำงานชิ้นนี้ให้เสร็จตามระยะเวลาที่กำหนด ก็ต้องทำให้สำเร็จตามกำหนดเวลา ซื่อสัตย์ต่อเวลา เช่น ไม่โกงเวลางาน (มาสาย กลับก่อน) เป็นต้น การรักษาระเบียบวินัย เคารพกติกา ด้วยความจริงใจ ซื่อสัตย์ต่องานที่ทำอย่างเต็มความสามารถ มีความจริงใจต่อหน่วยงาน คือ เพื่อนร่วมงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ข้อมูลส่วนตัว แม้ว่าบุคคลจะสามารถเข้าถึงข้อมูลส่วนตัวของเพื่อนร่วมงานหรือบุคลากรอื่นๆ ก็ตาม หากไม่เกี่ยวข้องกับงานในหน้าที่ไม่ควรเข้าถึงข้อมูลส่วนตัวบุคคลของบุคคลอื่นๆ นี่ก็ถึงใจเขาใจเรา หากเป็นเรามีความผิดพลาดบ้างจะได้ไม่มีความขุ่นเคืองต่อกัน นอกจากนี้ บุคลากรควรแสดงความจริงใจต่อกัน เช่น ไม่พูดอย่าง ทำอย่าง คิดอย่าง (จริงใจทั้งต่อหน้าและลับหลัง)

ข้อเสนอแนะ ทมะ (การข่มใจ)

ภาณุ ปิ่นมาศ : บุคลากรมีการใช้หลักทมะ (การข่มใจ) ในประเด็นของการทนเจ็บใจ มีความอดกลั้น เข้มแข็ง เมื่อมีอารมณ์ใด ๆ มากระทบ ก็ไม่แสดงออกมา ในระดับต่ำกว่าข้อปฏิบัติอื่น แต่สามารถที่จะฝึกฝนได้ ซึ่งท่านก็ได้มีความพยายามเป็นตัวอย่างให้แก่บุคลากรและเมื่อมีอารมณ์ขุ่นเคืองมากระทบ หรือมีอารมณ์อันไม่พึงประสงค์ก็มักจะเรียกสติกลับมาได้

เบญจพร พงษ์จิตต์ภักดี : การประยุกต์ใช้ด้านทมะในการทำงาน ควรมีการประยุกต์ใช้หลักทมะ (การข่มใจ) ในการทำงานตลอดเวลาและทุกสถานการณ์ และเมื่อมีปัญหากระทบต่อจิตใจเราในสถานการณ์ที่การทำงานก็อาจมีความขัดแย้งเกิดขึ้นในองค์กร ฝึกตัวเองด้วยการปรับตัว เพราะเหตุว่า คนที่มาอยู่ร่วมกันนี้ย่อมเป็นธรรมดาที่จะมีพื้นฐานนิสัยใจคอต่างๆ ไม่เหมือนกัน แม้แต่ตัวเราเองคนเดียวก็ยังเปลี่ยนแปลงต่างกันไปได้ บางทีแค่ช่วงเวลาเดี๋ยวนึงก็เปลี่ยนไป ซึ่งก็เรียกว่าแปลก

เพราะมีการขัดใจตัวเองก็ได้ด้วย ยิ่งมีตั้งแต่ ๒ คนขึ้นไป อาการกิริยาลง การประพฤติปฏิบัติ ความ มีตัวตน ความเป็นตัวตนของคนในองค์กรก็จะแปลกๆ ไปเป็นธรรมดา ยังมีความยึดถือในสิ่งที่เป็นตัว เป็นตนของตนเองอยู่

ถนอมพร เลาหจรัสแสง : ต้องมีหลักทမ်းนี้ไว้ฝึกปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ แม้ขณะเจ็บป่วย ก็ต้องทนต่อความเจ็บปวด ทนเจ็บใจ อดกลั้นควบคุมใจเมื่อมีอารมณ์ใดมากระทบ คือ ให้มีสติรู้เท่าทัน อารมณ์และจิตใจตนเอง เมื่อเจอกับสถานการณ์ที่จะต้องใช้หลักธรรมนี้ เช่น ทนต่อการตรากตรำ ได้แก่ ช่มใจจากการเจ็บป่วยทางร่างกาย และการกระทบต่อจิตใจ ช่มใจกับอารมณ์รัก โลภ โกรธ หลง แต่ในความเป็นจริงในการทำงานหรือที่บ้าน อาจจะไม่สามารถปฏิบัติได้ตลอดเวลา

สายใจ ใจเย็น : จะต้องคอยหมั่นฝึกให้มีสติสัมปชัญญะและมีเหตุมีผลอยู่เสมอ ก็จะ สามารถระงับได้ในระดับหนึ่ง หรือแม้แต่ขณะที่ทำงานเกิดความรู้สึกหิว รู้สึกว่าอากาศร้อนอบอ้าว หรือแอร์ทำให้หนาวเกินไป ก็จะต้องรู้จักช่มใจในความรู้สึกนั้นๆ เข้าข่ายที่เรียกว่าทนตรากตรำ ซึ่ง เหตุการณ์ต่างๆ เหล่านี้มักจะพบได้ในทุกงานทุกสถานที่ในทุกๆ คน

สุริย์ วงษ์ชัยวัฒน์ : การประยุกต์ใช้หลักขันติ หรือความอดทน ในการทำงานทุกครั้ง เมื่อ เจอกับสถานการณ์ที่จะต้องใช้หลักธรรม อาทิ เช่น การอดทนต่อความยากลำบาก/การมีปัญหา อุปสรรคในการทำงาน อดทนกับการตรากตรำในการทำงาน พร้อมทั้งอุทิศเวลาให้กับการทำงานอย่าง เต็มที่ เพื่อให้การทำงานลุล่วงได้ดี

เดชนะ สิริโรส : กรณีที่มีสิ่งใดที่คนอื่นเขาทำแล้ว หากเราไม่พอใจก็จะต้องฝึกอารมณ์ช่มใจ เพื่อให้อารมณ์สงบจะได้ไม่คิดมาก ไม่มโน (ใจเขาใจเรา) เช่น เพื่อนร่วมงานพูดมาก พูดเสียงดังเกินไป เหมือนเป็นการโอ้อวดความรู้ ความสามารถ เราต้องเจียบ ฟังนิ่งๆ เพื่อจิตใจเราเอง คิดบวกเอาไว้ หรือแม้กระทั่งกรณีที่มีคนมาทำให้เราไม่พึงพอใจ ไม่ประทับใจในสิ่งอันพึงปรารถนาสิ่งนี้สำคัญเราเองจะต้อง ช่มอารมณ์ ช่มจิตช่มใจ เพื่อลดความเครียดของเราไปในตัวด้วย

อนุชา บุญญารธรรม : กรณีมีอารมณ์มากระทบใจ ทำให้เกิดอาการหงุดหงิด หรือได้รับในสิ่ง ที่ผิดไปจากที่คาดหวังไว้ หรือไม่ได้ตั้งใจเรานั้นเอง

สมบัติ สุดใจ : หากมีช่องว่างที่ให้อิเลศเข้ามาครอบงำจิตใจหรือเมื่อมีสิ่งมาช่วยทำให้เกิดกิเลส ควรพิจารณาใช้สติคิดไตร่ตรองโดยคำนึงถึงผลลัพธ์อันอาจจะเกิดขึ้น หากได้มีอารมณ์คล้อยตามกิเลส นั้น แม้กระทั่งกรณีเกิดความเกียจคร้าน ท้อแท้ ควรคำนึงถึงผลสำเร็จของงาน ช่มใจไม่ให้ผลลัพท์ ฝึกปฏิบัติตน เรียนรู้สิ่งใหม่ๆ ที่นำมาพัฒนาศักยภาพในการทำงาน การช่มใจหรือยับยั้งชั่งใจจะเกิด เมื่อมีสิ่งมากระทบอารมณ์ และเมื่อมีสิ่งมาล่อให้กระทำความชั่วในลักษณะใด ลักษณะหนึ่ง หรือการ ช่มใจจะควรใช้ในสถานการณ์ที่มีคนมาทำให้เราโกรธ ก็ช่มใจไม่ให้ทำร้ายหรือแสดงกิริยาก้าวร้าวต่อ เขาในสถานการณ์ที่ผู้อื่นมีความคิดหรือความเข้าใจที่ตรงข้ามกับตัวเรา

เบญจพร พงษ์จิตต์ภักดี : หลักปฏิบัติหัตถ์ : อาศัยการฝึกฝน พัฒนา ศึกษา และเรียนรู้ ปฏิบัติจนเป็นนิสัย เริ่มด้วยการปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ สิ่งแวดล้อม ปรับตัวเข้ากับบุคคลรอบข้าง เพื่อนร่วมงาน ครอบครัว ตลอดจน ปรับตัวเข้ากับงาน เพื่อการทำงานที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

จาริตา ประทีปะเสน : การที่ผู้ร่วมงานไม่ยอมรับฟังเหตุผล กรณีมีข้อร้องเรียนขั้นร้ายแรง และเมื่อมีสิ่งนี้มากระทบอารมณ์ที่ทำให้รู้สึกโกรธจะข่มใจไม่ให้เห็นแสดงออก และสิ่งสำคัญกรณีที่มีงานเร่งด่วน และด่วนทุกงานที่ได้รับมา ก็จะระงับสติอารมณ์ไม่ค่อยได้ ดังนั้น จึงต้องใช้หลักหัตถะอยู่อย่างสม่ำเสมอและตลอดเวลาเพื่อฝึกฝนตนเอง นอกจากนี้ยังได้แชร์องค์ความรู้ของการใช้หัตถะว่า เป็นการใช้ในการควบคุมอารมณ์ที่ไม่พึงประสงค์ โดยการข่มใจ ใช้หลักของความสงบ ไม่ให้เกิดอารมณ์ที่เป็นตัวอย่างที่ไม่ดี

สุวิน ค่อมคำพันธ์ : ใช้หลักหัตถะในกรณีที่มีการประสานงานกับ user รับฟังปัญหา user การทำงานในกรณีเร่งด่วน ข่มใจต่ออารมณ์โกรธ โมโห ที่ถูก user พุดในลักษณะไม่ดี ข่มใจเมื่อมีการระดมความคิดเห็นแต่ทัศนไม่ตรงกัน ก็ควรเคารพกติกาและใช้เสียงข้างมาก นอกจากนี้ หัตถะใช้ในกรณีที่เราเจอกับอารมณ์ ผิดจากที่หวังไว้ และสิ่งสำคัญที่สุดของการดำเนินชีวิตตามหลักหัตถะในการทำงานคือ การทำจิตใจให้โปร่ง สบาย นั่นเอง

ข้อเสนอแนะแนวทางการประยุกต์ใช้ด้านขันธ์ (ความอดทน)

ณอมพร เลหาจรัสแสง : บุคคลไม่เอาแต่ใจตนเอง รับฟังผู้อื่นในเวลาที่ต้องตัดสินใจงานต่างๆ อดทนต่อกิเลสต่างๆ ที่คอยมารบกวนจิตใจ เช่น ความโลภ โกรธ หลง ต่อสถานการณ์ต่างๆ ควรมีการประยุกต์ใช้หลักขันธ์ (ความอดทน) ในการทำงานตลอดเวลาและทุกสถานการณ์ในการทำงาน มักจะใช้ในช่วงการทำงานที่มีสถานการณ์ความเครียดสูง งานไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่วางไว้หรือมีอุปสรรคเกิดขึ้น รู้จักอดทนอดกลั้นในการตัดสินใจ อดทนต่อความกดดัน ในสิ่งอันไม่พึงประสงค์ อดทนต่ออุปสรรคในการทำงาน อดทนต่ออุปสรรคและปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในการทำงาน รู้จักอดทนอดกลั้นต่อปัญหาและอุปสรรคในการทำงานและช่วยกันแก้ไขปัญหามาให้สำเร็จ ควรพูดคุยกันด้วยเหตุผล

สุวรรีย์ วงษ์ชัยวัฒน์ : ควรประยุกต์ใช้หลักขันธ์ (ความอดทน) ในการทำงานทุกครั้ง เมื่อเจอกับ สถานการณ์ที่จะต้องให้หลักธรรมนี้อาทิเช่น การอดทนต่อความยากลำบาก การมีปัญหามอุปสรรคในการทำงาน อดทนกับการตรากตรำในการทำงาน พร้อมทั้งอุทิศเวลาให้กับการทำงานอย่างเต็มที่เพื่อให้การทำงานสำเร็จลุล่วงได้ดี คือ จะต้องใช้หลักขันธ์ในกรณีที่มีอารมณ์มากกระทบกับจิตใจ ทำให้อารมณ์หงุดหงิด และได้รับสิ่งที่ผิดไปจากที่คาดหวังเอาไว้ หรือไม่ตั้งใจเรานั้นเอง จริ่งๆ ความอดทนมีอยู่ในบุคคลอยู่แล้ว แต่จะต้องรู้จักฝึกและสู้ต่อปัญหาอุปสรรคต่างๆ ไปได้ ซึ่งก็อาศัยหลักของความอดทนอย่างสูง

เดชนะ สีโรรส : กรณีมีงานเร่งด่วนต้องอดทน ศึกษาเป็นขั้นเป็นตอนเพื่อความสำเร็จของงาน รับฟังปัญหาข้อร้องเรียน ไม่ได้เถียง และนำมาหารือ วิเคราะห์ปัญหาการทำงานก็จะสำเร็จตามระยะเวลาที่กำหนด

ภาณุ ปิ่นมาศ : มีข้อคิดเห็นในการใช้หลักขั้นดี ความอดทนว่าจะใช้กรณีที่มี Demand > Supply ความอยากมากกว่าความสามารถ ดังนั้น สถานการณ์ที่จะใช้ความอดทน คือเมื่อมีความต้องการแต่ไม่มีสิ่งสนอง จึงต้องอดทน นอกจากนี้ ความอดทนมักจะใช้กับเหตุการณ์ที่ไม่พึงประสงค์ งานเร่งด่วน งานมีการปรับปรุงแก้ไข ทำงานพร้อมกันหลายๆ โครงการ แต่ละงานมีเวลาเร่งรีบและจำกัด อดทนต่อความรู้สึกง่วง หรือ หิว ในเวลาทำงานเพื่อให้ปฏิบัติงานได้อย่างสมบูรณ์ อดทนต่อพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ของเพื่อนร่วมงาน หากบุคลากรมีหลักขั้นดีการทำงาน ก็จะทำให้พาชีวิตผ่านพ้นอุปสรรคขวากหนามไปได้

ดวงเดือน อุปันันท์ : จะต้องสู้ สู้กับความลำบากตรากตรำในการทำงานและการใช้ชีวิตประจำวัน บางวันต้องกลับบ้านดึก ต้องฝ่าแดดฝ่าฝนบ้าง ก็ต้องสู้ ไม่ไว้วางใจเหตุผล ไม่ประมาทในการดำเนินชีวิต สิ่งสำคัญจะต้องไม่ท้อถอย ไม่อ่อนแอ หากเราอ่อนแองานทั้งหลายก็จะสำเร็จได้ยาก

วันเพ็ญ สุรินตะ : ไม่โมโห และแก้ไขปัญหาด้วยตนเอง เช่น ปัญหาเรื่องเอกสารหาย เราต้องแก้ไขที่ตัวเราก่อน พยายามทำให้เป็นระบบต่อไป และอีกอย่างกรณีมีงานเร่งด่วนที่ต้องทำให้เสร็จและส่งตามเวลา จะต้องอดทนอย่างสูงในการที่จะไม่ย่อท้อ ไม่หงุดหงิด อดทนต่อการตรากตรำของงานที่มีมากและเร่งด่วน เราจะต้องฟันฝ่าอย่างน้อยก็ต้องเจอสิ่งกระทบกระทั่งต่างๆ ในภาวะและสถานการณ์ต่างๆ ต้องมีความเข้มแข็ง โดยมีจิตใจที่อดทนจึงจะทำให้ผ่านพ้นอุปสรรคไปได้

นุชรินทร์ อานภาพราตกร : การมาทำงานก็ต้องมีงานทำ การทำงานก็เป็นธรรมดาที่จะต้องมียังงานหนัก งานเร่งด่วน แล้วแต่สถานการณ์ เราเองจะต้องใช้หลักขั้นดี ความอดทน ฝึกตนเองให้มีความอดทนอดกลั้น เข้มแข็งให้มากไม่ท้อถอย อดทนต่องานที่เราทำไม่แสดงอาการว่าเราท้อถอย ขยันหมั่นเพียรช่วยเพื่อนร่วมงานจนงานสำเร็จลุล่วง สิ่งสำคัญต้องใจเย็น บริหารเวลาให้เหมาะสม

ข้อเสนอแนะแนวทางการประยุกต์ใช้ด้านจาเคะ (ความเสียสละ)

ถนอมพร เลาหจรัสแสง : บุคลากรควรมีการประยุกต์ใช้หลักด้านจาเคะ (ความเสียสละ) ในทุกเวลาและทุกสถานการณ์ในการทำงานและครอบครัว ความเสียสละและความโปร่งใสเป็นคุณลักษณะที่ดีและจำเป็นของผู้บริหารตลอดเวลา

สุวรรีย์ วงษ์ชัยภวัฒน์ : ใช้หลักธรรมนี้ ได้แก่ การเสียสละเวลา เสียสละร่างกายแรงใจและเสียสละกำลังทรัพย์ (ตามความเหมาะสม) เอื้อเฟื้อ แบ่งปัน เสียสละความสุขสบายและผลประโยชน์ส่วนตนเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม

เดชนะ สีโรรส: ด้านหลักจากะ หรือความเสียสละ คือ “เมื่อทำงานร่วมกับเพื่อนร่วมงาน ควรเป็นผู้ได้รับคนสุดท้าย และเป็นผู้ให้คนแรกเสมอ”

ภาณุ ปิ่นมาศ : ความเสียสละ หรือความมีน้ำใจ นำใจให้อันเดียวกัน คนทุกคนจะต้องมี พื้นฐานความมีน้ำใจ ความเสียสละมาบ้าง แต่อาจจะยังไม่ทราบว่า มันแฝงอยู่ในหลักธรรมของ พระพุทธเจ้า ถึงกระนั้นก็ตาม สิ่งทั้งหลายๆ คน ควรยึดถือเป็นหลักประพฤติปฏิบัติกันได้แก่ การรู้จัก เสียสละแบ่งปันของให้ผู้อื่น รู้จักมีน้ำใจ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน เสียสละแม้กระทั่ง ความสุขส่วนตัวอย่างนี้เรียกว่า การให้ และการเสียสละอย่างแท้จริง ในการทำงานก็เช่นเดียวกัน สิ่ง เหล่านี้ จะต้องทำทั้งที่ทำงานและที่บ้าน เพราะเป็นพื้นฐานของความมีคุณธรรมประจำใจ

ณัฐวลักษณ์ นันทิสงห์ : หากมีเพื่อนร่วมงานทำงานไม่เสร็จหรือเป็นงานที่ไม่ได้อยู่ในความ รับผิดชอบ แต่ต้องช่วยเหลือกันงานจึงจะสำเร็จ ก็ควรเสียสละเวลาส่วนตัวเพื่อช่วยกันทำงานให้สำเร็จ อย่างมีประสิทธิภาพ ไม่คิดเล็กคิดน้อย การแบ่งปันความรู้ให้แก่เพื่อนร่วมงาน (KM) ช่วยเหลืองาน ส่วนรวมและงานที่ได้รับมอบหมาย ช่วยเหลือเพื่อนร่วมงานในการทำงานไม่มากก็น้อย และเมื่อมี โอกาสและมีเวลาก็ควรเสียสละเวลา เช่น มาทำงานนอกเวลาราชการ แทนการใช้เวลาให้ผ่านไปโดยเปล่าประโยชน์ นอกจากนี้ การทำงานเป็นทีม ต้องยึดภาพรวมของงานที่จะออกมาร่วมกัน มากกว่า งานของตนเองเพียงอย่างเดียว

จาริตา ประทีปะเสน : กรณีงานเร่งด่วนต้องมาทำงานนอกเวลาโดยไม่คิดค่าตอบแทนหรือ ค่าล่วงเวลา คำนึงถึงภาพรวมของงานและผลความสำเร็จของงานมากกว่าการคำนึงถึงแต่งงานของ ตนเองเพียงคนเดียว ในที่นี้หมายถึงให้ช่วยเหลือกันทำงานให้สำเร็จ เสียสละทรัพย์สินของเราเพียง เล็กน้อยเพื่อลดความลำบากของบุคคลที่มาขอความช่วยเหลือ แบ่งปันสิ่งของเครื่องใช้ตามโอกาส

พรทิพย์ แก้วคำมา : ในการทำงานบางครั้งอาจต้องทำงานมากกว่าคนอื่น รับฟังความ คิดเห็นของผู้อื่นเพื่อพัฒนาให้ดีกว่าเดิม สละความโกรธ เมื่อมีใครมาทำให้รู้สึกโกรธ เสียสละสิ่งของอยู่ ทุกวัน ไม่ได้ขึ้นอยู่กับสถานการณ์ก็บังเกิดได้เพราะใจเป็นกุศล

วีระ แก้วชาติ : หลักของความเสียสละ ไม่เพียงแต่จะให้แก่และแบ่งปันกันเท่านั้น น่าจะรวมไป ถึงการเอาใจใส่ต่อกัน ใจกว้าง รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น รวมถึงต้องมีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อเพื่อน มนุษย์ทำใจให้เย็นพยายามทำประโยชน์แก่ส่วนรวม ฝึกฝนให้เป็นผู้ให้มากกว่าผู้รับ เห็นแก่ส่วนใหญ่มากกว่าส่วนน้อย เป็นต้น

ข้อเสนอแนะอื่นๆ

จากการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก มีข้อเสนอแนะของการประยุกต์ใช้หลักฆราวาสธรรม ๔ สรุปภาพรวมได้ดังนี้

ควรใช้หลักสัจจะ ที่แปลว่า ความซื่อสัตย์ จริงใจ ธรรมชาติของคนทั่วไปต้องการความ จริงใจ หากไม่มีความจริงใจให้กัน ความสัมพันธ์หรือการอยู่ร่วมกันก็จะไม่ยั่งยืน ดังนั้น บุคลากรสำนัก

บริการเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ควรใช้หลักสัจจะในการทำงานเป็นฐานสำคัญที่จะสร้างความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนร่วมงานหรือครอบครัว หากเรามีความจริงใจต่อผู้อื่นหรือองค์กรแล้ว ก็จะได้รับความจริงใจกลับมา นอกจากนี้ หากขาดหลักสัจจะในการดำเนินชีวิตและการทำงาน ไม่มีความรับผิดชอบ เป็นคนไร้ความสามารถในการทำงาน ชีวิตไร้คนรักจริง มีแต่คนไม่เชื่อถือ

ควรใช้หลักทมะ ที่แปลว่า ความข่มใจ กรณีที่ความโกรธ โสภ หลง เข้าครอบงำ อาศัยการพัฒนาทางด้านจิตใจ การรู้จักบังคับควบคุมจิตใจและอารมณ์ตนเอง ปรับพฤติกรรมให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม หากบุคลากรสำนักบริการเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มีหลักทมะสูง ก็จะสามารถควบคุมอารมณ์ของตนเองได้ดี หรือหากบุคลากร มีหลักทมะต่ำก็จะพบปัญหาด้านการควบคุมอารมณ์หรือเรียกง่ายๆ ว่ามีอีคิว (EQ) ต่ำนั่นเอง การอยู่ร่วมกันในสังคมจะต้องรู้จักปรับตัวเข้าหากันและกัน ถ้าฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมีทิฐิ ไม่ยอมเข้าใจและปรับตัวเข้าหากันก็จะทำให้ความสัมพันธ์ไม่ราบรื่นได้ ไม่มีศัตรู ไม่มีใครความแค้นกับใคร สามารถยับยั้งตนเองไม่ให้หลงไปทำผิด เกิดการทะเลาะวิวาทได้ง่าย มักกลุ่มหลงใหลในอบายมุข และมักจะทำงานผิดพลาดเสมอ

ควรใช้หลักขันติ ที่มีความหมายว่า ความอดทน อดกลั้น การใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันในองค์กรนั้น อาจ会有ความขัดแย้งแตกต่างทั้งด้านอุปนิสัย สิ่งแวดล้อมทางครอบครัว การอบรมเลี้ยงดู รวมถึงประสบการณ์ได้สั่งสมมา บางครั้งมีอุปสรรคหรือปัญหามาให้แก้ไข แม้แต่บางครั้งอาจมีการทะเลาะกันไม่ว่าจะโดยการกระทำหรือคำพูด ก็ควรรู้จักอดกลั้นรับใจ ไม่ก่อเหตุให้เรื่องลุกลามกว้างขยายต่อไป ถ้าระงับห้ามใจไม่ได้ ก็จะไม่สามารถอยู่ร่วมกันได้ การปฏิบัติตามหลักขันติ ทำให้อดทนต่ออุปสรรคและปัญหาต่างๆ ได้ ทำงานได้ดีเป็นที่พึ่งและหลักของครอบครัวได้ เป็นที่พึ่งให้คนอื่นที่เดือดร้อนได้ ทำให้ไม่มีเรื่องทะเลาะวิวาทกับคนอื่น ตรงกันข้าม หากขาดหลักขันติการดำเนินชีวิต ไม่สามารถอดทนต่ออุปสรรคปัญหาต่างๆ แล้ว การทำงานก็จะไม่สำเร็จตามเป้าหมาย ไม่เจริญก้าวหน้าทั้งในชีวิตส่วนตัวและชีวิตการทำงาน

ควรใช้หลักจาคะ ที่แปลว่า ความเสียสละ ทั้งเสียสละเวลา เสียสละทรัพย์สินส่วนตนเพื่อประโยชน์ขององค์กรโดยรวม ควรรู้จักแบ่งปันช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และอยู่บนพื้นฐานของความเต็มใจ มีน้ำใจให้แก่กันและกัน เอื้อเฟื้อกันและกัน สละความสุขส่วนตัว ไม่คับแคบไม่เห็นแก่ตัว และรวมถึงการให้อภัยด้วย ซึ่งเป็นอีกหนึ่งที่มีความสำคัญมาก เรียกได้ว่า เป็นการให้ที่มีค่าสูงที่สุดเลยทีเดียว การให้อภัยแสดงเมตตาริจิตใจจริงใจ ไม่โกรธ ไม่เคียดแค้น อีกทั้งยังเป็นการแสดงออกถึงการยอมรับในความผิดพลาด ความแตกต่างที่อาจเกิดขึ้น ไม่คิดแค้น ไม่เอาคืน หากบุคลากรสำนักบริการเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ นำหลักจาคะมาใช้ในการดำเนินชีวิตจะทำให้เป็นคนน่าเชื่อถือ เป็นสุข มีเพื่อนที่ดี เนื่องจากจิตใจมีความสุข ทำให้มีมิตรมากกว่าศัตรู ประสานงานกับบุคคลใดก็ราบรื่นในทุกๆ ด้าน